

Virusbeheersing vaak overschat

In de rubriek Vastepplantenvaria geeft teeltadviseur Henk van den Berg zijn visie op actuele onderwerpen en belangrijke thema's in de vastepplantensector. Virusbeheersing is zo'n onderwerp.

Tekst: Henk van den Berg
teelt- en bedrijfsadvies
0252-340 301 / 06-513 122 07
Fotografie: PPO

Virus is op een vastepplantenkwekerij redelijk goed te beheersen. Er zijn enkele grotere problemen, maar over het algemeen geldt: een beetje extra aandacht voor de materie is voldoende om virusarm te kunnen telen. De eerste stap is inzicht krijgen in de symptomen, de gevoeligheid en de overdracht. Vierjarig onderzoek dat enkele jaren geleden is uitgevoerd heeft veel informatie opgeleverd over virussen en hun eigenschappen. Nu, ruim voor de seizoensdrukke, is het de tijd om deze informatie eens aandachtig door te nemen.

SYMPTOMEN

De symptomen van virussen zijn vaak makkelijk te herkennen. Lastiger is het om te bepalen om welk virus het gaat. Eén bepaald virus kan in verschillende planten verschillende symptomen geven. Zonder goede plaatjes en ervaring wordt snel een verkeerde conclusie getrokken. De informatie uit het genoemde onderzoek bevat onder andere plaatjes van symptomen in verschillende gewassen. Met deze beelden bij de hand is het veel makkelijker om een virus te herkennen.

Het onderzoek heeft ook uitgewezen dat virus

vrijwel altijd visueel te herkennen is. Aandacht is echter een voorwaarde. Als je niet zoekt, zul je het niet vinden. Verschillende virussen onderscheiden is belangrijk, omdat elk virus een specifieke manier van overdracht heeft. Een virus is niet te bestrijden, dus moet je overdracht voorkomen.

Voorkomen dat schone planten ziek worden is - voor de belangrijkste vastepplantenvirussen - eenvoudiger dan de meeste telers denken. Dit start met inzicht; de problemen groeien naar mate het inzicht minder is. Dit is de reden dat specifieke virussen, zoals bij Hosta, nog steeds erg veel aandacht vragen, maar zelfs hier worden grote stappen gemaakt. Als duidelijk is welk virus er verantwoordelijk is voor bepaalde symptomen, kan gekeken worden welke vectoren deze virussen overbrengen.

VECTOREN

Vectoren zijn organismen die een virus van de ene naar de andere plant kunnen brengen. De meest bekende vector is de bladluis. Omdat bladluizen moeilijk uit gewassen weg te houden zijn, wordt al snel gedacht dat virusarm telen niet mogelijk is. De meeste van de voor de vastepplantenteelt van belang zijnde virussen worden echter overgebracht door vrijlevende aaltjes.

Het belangrijkste virus in de vaste planten is Tabaksratelvirus (TRV). Deze wordt over

gebracht door *Trichodorus* en *Paratrichodorus* aaltjes. Zijn deze aaltjes niet in de grond aanwezig, dan is er geen overdacht mogelijk. Een virusvrije partij zal op deze grond dus virusvrij blijven. Het is zelfs zo dat als deze vector er wel zit en er is geen virus om over te brengen, er vrijwel geen besmetting plaatsvindt. Let wel: er zijn meer virusreservoirs dan de virusplanten binnen een partij.

Een virus als *Arabis* mozaïekvirus (ArMV) wordt alleen overgebracht door het vrijlevende aaltje *Xiphinema diversicaudatum*. Omdat dit aaltje vrijwel niet voorkomt in de gronden die door vastepplantentelers worden gebruikt, is er van overdracht eigenlijk geen sprake. Probleem met dit virus is dat er vrij weinig symptomen zijn en dat niet duidelijk is of een partij al is besmet. Als een besmette partij één keer door meristeem virusvrij is gemaakt, is de kans op herbesmetting vrijwel nihil.

VIRUSRESERVOIRS

Het grootste probleem met vastepplantenvirussen op dit moment is onderschatting van het probleem en overschatting van de moeite die nodig is om er iets aan te doen. Als je niet weet welk aaltje er in de grond zit, kun je hier geen dure virusvrije planten op zetten.

Virusplanten in een partij zijn virusreservoirs. Toch is dit niet de enige bron van waaruit vectoren virussen kunnen halen om over te brengen. Onkruiden kunnen eveneens met belangrijke virussen besmet zijn. Het onkruidvrij houden van de percelen en geen virusvrij materiaal telen op gronden met vectoren, voorkomt dat een partij wordt besmet. Het is dan wel belangrijk dat door bemonstering inzicht wordt verkregen in de aanwezigheid van aaltjes die virus overbrengen.

